

Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähkö tupakoinnin kitkemiseksi

Sähkö tupakan käyttö eli vapettaminen on kasvanut peruskouluissa ilmiöksi, joka voimistuu edelleen. Samalla oppilaat tiedostavat heikosti sähkö tupakoinnin haittoja ja monet nuoret mieltävät "vapet" virheellisesti jopa vaarattomiksi. Tämä johtuu osittain siitä, että nämä tupakkatuotteet on suunniteltu houkuttelemaan nimenomaan nuoria. Tarvitaan tehokkaita toimia, jotta nuoret saavat mahdollisimman realistisen kuvan sähkö tupakoinnin haitoista ja että lasten ja nuorten sähkö tupakointi pyritään lopettamaan mahdollisimman pian sen alettua. Lapset ja nuoret kuitenkin toivovat, ettei sähkö tupakkaa käyttäviä tuomittaisi, vaan autettaisiin.

Sähkö tupakassa on samoja aineita kuin tupakassa. Lisäksi siinä on glyserolia, joka höyrystettynä ja hengitettynä vahingoittaa keuhkoja. Nikotiinia ja raskasmetalleja sähkö tupakassa on monesti savuketta suurempia annoksia. Myös makunesteissä on selvästi myrkyllisiä aineita, jotka muun muassa tuhoavat maksan. Näitä ovat monet raskasmetallit, joista lyijy on hermomyrky, joka vaikuttaa myös aivojen kehittymiseen, heikentää niiden kuntoa ja altistaa aivosairauksille.

Vapettamisen vaikutukset tulevat ilmi nuorena ja kehittyvässä kehossa nopeammin kuin aikuisella. Nuorilta on löytynyt suu- ja virtsarakon syöpiä, joita tavataan yleensä iäkkäillä. Elämäntyönsä tupakan haittatutkimuksen parissa tehneen emeritaprofessori Kirsi Vähäkankaan mukaan meillä voi pian olla poikkeuksellisen paljon parikymppisiä syöpäsairaita.

Espoossa sähkö tupakkaa käytetään ja myydään yläkouluissa myös ns. paremmilla asuinalueilla, mikä heijastaa ongelman koskevan nuorisoa laaja-alaisesti. Rehtorit eivät aina suhtaudu ongelmaan sen vaatimalla vakavuudella. Edelleen sähkö tupakkaa löytyy jo alakouluistakin, joissa sitä toisinaan myös myydään kouluaikana. Vanhempien ja opettajien on vaikeampaa havaita lasten ja nuorten sähkö tupakointia kuin tavallista tupakointia, koska sähkö tupakan haju ei tartu vaatteisiin.

Sähkö tupakointia voidaan torjua esimerkiksi näyttämällä kouluissa kuvastoa sähkö tupakoinnin aiheuttamista pahimmista terveyshaitoista, kuten tupakka-askeissa nykyään on tehtävä. Sähkö tupakka voidaan sanoittaa lapsille ja nuorille ansaksi ja kertoa sähkö tupakan markkinoille ilmestymisen syistä perinteisen tupakan rinnalle. Oppilaita voidaan aktivoida pyrkimään saamaan kaverit lopettamaan haitallinen ja vaarallinen harraste. Koululaisille voidaan samalla opettaa näin kavereista huolehtimista.

Kouluja voidaan ohjeistaa tehostettuun välituntivalvontaan säännöllisin väliajoin sähkö tupakoitsijoiden ja tupakoitsijoiden tavoittamiseksi koulujen pihalla ja WC-tiloissa - joissa sähkö tupakointia harrastetaan yleisesti, koska siitä ei vapaudu savua. Sähkö tupakoitsevia oppilaita voidaan ohjata tämän jälkeen henkilökohtaisesti lopettamaan itsensä vahingoittaminen ja saattaa myös oppilaan vanhemmat tietoisiksi sähkö tupakoinnista ja sen haitoista.

Me Espoon kaupunginvaltuutetut esitämme, että Espoon kouluissa peruskouluista ammattikouluihin ja lukioihin ryhdytään torjumaan sähkö tupakointia tehokkain ja monipuolisin toimin lasten ja nuorten terveyden suojelemiseksi sekä päivitetään Espoon päihdetoimintamallit vastaamaan nykyistä tilannetta.

Lähteitä:

Yle (15.10.2023): Huippuasiantuntija jyrähtää vapetusilmiöstä: "Meillä voi pian olla poikkeuksellisen paljon parikymppisiä syöpäsairaita" <https://yle.fi/a/74-20054291>

Yle (5.10.2023): "Sähkö tupakointi on yleistynyt pohjalaisnuorten keskuudessa – myös alakoululaisilla yhä suurempi houkutus kokeiluun" <https://yle.fi/a/74-20053042>

Mtv- uutiset (21.09.2023): "THL: Sähkö tupakat houkuttelevat jo alakoululaisia" <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/thl-sahkotupakat-houkuttelevat-alakoululaisia-somessa-ilmeisen-hyvaa-nakyvyytta/8783474#qs.70giff>

Mtv- uutiset (16.12.2022): "Sähkö tupakointi kouluissa jakaa oppilaat ymmärtäjiin ja paheksujiin: "Ärsyttää, kun ne vapettaa siellä vessassa" <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/sahkotupakointi->

[kouluissa-jakaa-oppilaat-ymmartajiin-ja-paheksujiin-arsyttaa-kun-ne-vapettaa-siellavessassa/8591352#gs.70e3t3](https://www.kouluissa-jakaa-oppilaat-ymmartajiin-ja-paheksujiin-arsyttaa-kun-ne-vapettaa-siellavessassa/8591352#gs.70e3t3)

Espoossa 23.10.2023 Henna Kajava

Nores Mia

Puntila Päivi

Palomäki Ulla

Karimäki Johanna

Hopsu Inka

Ülle Auli

Poutala Mika

Nieminen Pinja

Elo Tiina

Löyttyniemi Meri

Keisteri-Sipilä Elli

Hertell Sirpa

Seppälä Peppi

Järvenpää Kaarina

Nevanlinna Risto

Hyrkkö Saara